

[NYHETER](#) [MENINGER](#) [KULTUR](#) [FORDYPNING](#) [BOK OG MUSIKK](#)

I Shirin Neshats utstilling på Galleri F15 i Moss møter vi en danser som forfører sine overgripere.

Dansen med ilden

ANMELDELSE

Andreas Breivik, 10. juli

Universelt: «The Fury» har ikke bare noe å fortelle om undertrykkelse av kvinner, men om forestillinger om seksualitet som en form for ildsutøvelse mer generelt. Foto: Eivind Lauritzen

Shirin Neshat

«The Fury» | Galleri F15, Jeløy, Moss | Står til 13. oktober

Galleri F15 i Moss viser for tiden utstillingen «The Fury» av den iransk-amerikanske kunstneren Shirin Neshat (f. 1961). Neshat blir omtalt som en feministisk kunstner, og kunstnerskapet har fått fornyet aktualitet etter de store «Kvinne, liv, frihet»-protestene i Iran. Den nye utstillingen kan forstås mot dette bakteppet, og ifølge Galleri F15 handler Neshats arbeider – en ny film, fotografier og en video for VR-briller – om «den seksuelle utnyttelsen av kvinnelige politiske fanger». Men det som slår meg i utstillingen er hvor teatralisk det hele ser ut. Kort sagt trekker «The Fury» veksler på et ganske melodramatisk, erotisk, skeivt og *campy* formspråk. Jeg mener, det kan jo være at Neshat ikke bare forteller om undertrykkelse av kvinner, men om vilkårene til alle som lever under seksuelt undertrykkende regimer.

Siden debuten på 1990-tallet har Neshat vunnet en rekke priser og deltatt på kunstmønstringer verden over. Utstillingen «The Fury» ble først vist på *bluechip*-galleriet Gladstone på Manhattan, og har senere turnert i Europa. Selv har jeg kun sett den gnistrende filmen hennes «Fervor» (2000), på Astrup Fearnley museet i fjor høst. Men denne filmen er så vidt jeg forstår typisk for Neshat: i sort hvitt og med bildet delt i to, slik at filmen lager to parallelle fortellinger. I «Fervor» følger det ene bildet en kvinne, det andre en mann. Begge deltar på en strengt kjønnssegregert muslimsk gudstjeneste, som etter hvert utvikler seg til en ekstatisk, massesuggerende seanse.

På utstillingen i Moss er den 15 minutter lange filmen «The Fury» også delt i to. Bildene vises på hver sin vegg i et mørklagt rom, slik at det er umulig å se hele filmen samtidig. I åpningsscenen møter vi de to hovedpersonene, en ung, tilsynelatende iransk kvinne, og en staut firestjerners general. De ser rett inn i kamera, og ettersom bildene er vendt mot hverandre later hun å se på ham, på tvers av gallerirommet. Snart forflytter filmen seg til et industrielt varehus, der den unge kvinnen har fått på seg en lang, sort parykk og mye øyenskygge. Halvnaken danser hun en forførende dans, mens enda flere militære står og sitter i en stor sirkel og stirrer på henne med sultne

ANNONSE

blikk. Kamera skifter stadig vinkel, og som betraktere plasseres vi hele tiden i forskjellige kroppar og kjønn. Snart ser vi scenen gjennom hennes øyne. Andre ganger ser vi på henne gjennom de militæres blikk, eller de to bildene ser på hverandre.

Det er uklart om hun danser av fri vilje eller for å holde seg i live. I filmens nøkkelscene beveger hun seg imidlertid eggende til generalen vår, hvorpå han tar et magadrag av røyken og blåser en stor sky i ansiktet hennes. Det hele stopper opp, men snart får kroppen hennes blåmerker og andre spor av vold. Dansen bryter sammen, hun flykter ut av varehuset og befinner seg plutselig på gata i Brooklyn i New York. Her kolliderer filmens alvor med en rar og campy estetikk. Barbeint, og med den store flagrende parykken, skriker hun mot himmelen i en karikert, melodramatisk positur. Deretter får hun selskap av forbipasserende som stemmer i og begynner et koreografert gateopprør.

Forflytningen fra varehuset til gata ser ut til å lage en kontrast mellom undertrykkelse i Iran og frihet i Brooklyn, men dette er en så åpenbar fortolkning at det blir vanskelig å ta scenen på alvor. Den overdrevent frigjorte gatefesten virker parodisk teatralisk. Gata ser ut som en catwalk eller en scene fra filmene til kultregissør John Waters, liksom hovedpersonen var en drag-artist eller en slank Divine. Den komiske, absurde scenen kaster tvil over kjønnnet til hovedpersonen, og om hva som egentlig utspilte seg inne i varehuset. Var det en vond drøm eller en seksuell fantasi?

Spillet med kjønn og fantasier drar seg til i videoen som avspilles i VR-brillene. Her befinner vi oss igjen i varehuset, og snart utspiller den sentrale scenen med røykskyen seg. Men istedenfor å betrakte dette utenfra, ser vi dramaet fra hennes perspektiv, og nå er det meg generalen treffer midt i ansiktet med røykskyen sin. Deretter løper hun ut, mens jeg blir sittende igjen i midten av sirkelen, og det hele blir like deler skummelt som pirrende. Nå reiser alle de

militære seg opp. De kommer gående mot meg og

militære seg opp. De kommer gående mot meg og stirrer på meg med det samme sultne blikket, før alt går i svart.

VR-brillene forsterker det kjønnsomveltende aspektet Neshat iscenesetter ellers i filmen. «The Fury» har ikke bare noe å fortelle om undertrykkelse av kvinner, men om forestillinger om seksualitet som en form for voldsutøvelse mer generelt. Når jeg inntar danserens plass i fortellingen, er det plutselig en annen mann de militære skal forgripe seg på. Altså synes de militære å være maktesløse over sine egne seksuelle preferanser. Her er det jeg som utøver en tiltrekningskraft over *dem*. Seksualiteten er ikke bare maktutøvelse, det er et sted hvor vi mister kontrollen over oss selv. Det er derfor den så ofte undertrykkes, og det er derfor den kan være befriende. Så værsgo', ta for dere gutter!

Del artikkelen

MER FRA KLASSEKAMPEN

